

The US Military Base in Afghanistan after 9/11: An Effort to Deter Pakistan's Nuclear Weapons Threats

Abdulloh Yusoh

Lecturer, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University

Krongvipa Sommanasak

Lecturer, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University

Napat Rattanama

Lecturer, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University

Correspondent Author: yusoabduloh2@gmail.com

Received: April 10, 2019 **Revised:** November 2, 2019 **Accepted:** December 16, 2019

Abstract

This article aimed to answer the question of “Did the US settle its military base in Afghanistan after 9/11 prompted it to deter Pakistan's nuclear weapons threat?”. The authors employed the deterrence theory for analyzing international political phenomena. High ranking rulers of Pakistan are influenced by Islamists who sympathize Al-Qaeda and Taliban. The lack of Pakistan's nuclear weapon security controls led to leakage of technology and equipment of nuclear weapons production in international black market that might fall into the hands of terrorist groups. After 9/11, the US has settled the military base in Afghanistan to crack down Al-Qaeda and Taliban and formed a new government, providing financial support and military equipment to the Afghan National Army, which is under the command of the US force and joins the task force with the US under the "Strategic Partnership" program. The US uses Afghanistan as a military base in case of Pakistan is unable to secure the nuclear weapons by itself: Afghanistan could be a launch base to attack Pakistan if Pakistan's nuclear weapons fall into the dangerous situations.

Keywords: Terrorism, nuclear weapons, national security, deterrence

การตั้งฐานทัพของสหรัฐฯในอัฟกานิสถานหลังเหตุการณ์ 9/11 กับความพยายาม ในการป้องปรามภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถาน

อับดุลเลาะห์ ยูโซะ

อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กรອງวิภา สมณาศักดิ์

อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ณภัทร รัตนมา

อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้จัดทำบทความต้นฉบับ: yusoabduloh2@gmail.com

ได้รับบทความ: 10 เมษายน 2562 ปรับปรุงแก้ไข: 2 พฤศจิกายน 2562 ตอปรับตีพิมพ์: 16 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการให้คำตอบว่า “การตั้งฐานทัพของสหรัฐฯในอัฟกานิสถานหลังเหตุการณ์ 9/11 เป็นการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานหรือไม่” ในการศึกษาผู้เขียนใช้ทฤษฎีการป้องปราม (Deterrence Theory) เป็นฐานคิดในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์การเมืองระหว่างประเทศ ขณะนี้ปากีสถานกำลังประสบกับปัญหากลุ่มผู้ก่อการร้ายที่เพิ่มขึ้นสูงได้รับอิทธิพลของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามที่มีแนวคิดเอนเอียงต่อกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลีบัน ความหละหลวมของระบบรักษาความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานที่เป็นเหตุของการรั่วไหลของเทคโนโลยีและอุปกรณ์การผลิตอาวุธนิวเคลียร์ในตลาดมืดที่อาจจะตกไปอยู่ในมือของกลุ่มก่อการร้าย ฯลฯ หลังเหตุการณ์ 9/11 สหรัฐฯ ได้ตั้งฐานทัพในอัฟกานิสถานเพื่อกวาดล้างกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลีบัน หลังจากนั้นได้จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นมาพร้อมให้เงินทุนสนับสนุนในการบริหารปกครองประเทศ รวมทั้งจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับกองทัพแห่งชาติอัฟกัน โดยให้ขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการทหารของสหรัฐฯ และจะปฏิบัติการร่วมกับกองทัพของสหรัฐฯ ภายใต้ชื่อ “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” สหรัฐฯ มีนโยบายที่จะใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานทหารเพื่อเตรียมความพร้อมและสามารถรับมือได้ทันทีต่อเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นหากปากีสถานไม่สามารถควบคุมความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ที่อยู่ในการครอบครองของตนเองและตกอยู่ในสถานการณ์อันตราย

คำสำคัญ: การก่อการร้าย อาวุธนิวเคลียร์ ความมั่นคงแห่งชาติ ป้องปราม

บทนำ

เหตุการณ์เครื่องบินพาณิชย์ชนตึกเวิร์ดเทรดเซ็นเตอร์และเพนตากอนในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 (9/11) เป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สร้างความกังวลให้กับสหรัฐฯ เป็นอย่างมากเนื่องจากพบว่าบุคคลสำคัญในกองทัพและหน่วยสืบราชการลับ (Inter-Service Intelligence :ISI) ของปากีสถานมีส่วนพัวพันกับเหตุการณ์นี้ ความหละหลวมของระบบรักษาความปลอดภัยของคลังอาวุธนิวเคลียร์ และการลักลอบถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ในตลาดมืดของปากีสถาน (Baruah, 2006, p.11) สะท้อนให้เห็นว่าสหรัฐฯ ประสบความล้มเหลวในการยับยั้งโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ นอกจากนี้กลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลาม (Islamist) ที่มีแนวคิดเอนเอียงต่อกลุ่มอัลกออิดะฮ์ (Al-Qaeda) และตาลิบัน (Taliban) ได้แผ่ขยายไปสู่ชนชั้นสูงที่กุมอำนาจในปากีสถานแล้ว ด้วยเหตุข้างต้น สหรัฐฯ และกองกำลังนานาชาติจึงตัดสินใจเข้าไปตั้งฐานทัพและมีบทบาทสำคัญในการสร้างกองทัพแห่งชาติอัฟกานิสถานเพื่อทำสงครามกับกลุ่ม อัลกออิดะฮ์และตาลิบันในอัฟกานิสถาน ผู้เขียนบทความนี้สนใจปรากฏการณ์ข้างต้นจึงต้องการประมวลผลเพื่อตอบคำถามว่า “การตั้งฐานทัพของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถานหลังเหตุการณ์ 9/11 เป็นการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานหรือไม่” โดยใช้ทฤษฎี การป้องปราม (deterrence) เป็นฐานคิดในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนจะทำการศึกษาข้อมูลพลวัตความสัมพันธ์ระหว่างปากีสถานและสหรัฐนับตั้งแต่ปากีสถานเริ่มพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ในปี ค.ศ.1970 จนถึงปี ค.ศ.2001 ที่สหรัฐฯได้ตั้งฐานทัพในอัฟกานิสถานหลังเหตุการณ์ 911

อาวุธนิวเคลียร์และการขยายอิทธิพลของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามที่มีแนวคิดเอนเอียงต่อกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลิบันในปากีสถาน

ในอดีตรูปแบบของภัยคุกคามต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของสหรัฐฯ คือการถูกโจมตีจากทหารต่างชาติ ต่อมาเมื่อสงครามเย็นได้สิ้นสุดลง รูปแบบของภัยคุกคามก็ได้เปลี่ยนไปเป็นการคุกคามข้ามชาติที่เกิดขึ้นจากประเทศในโลกที่ 3 ซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและประสบกับปัญหาทางการเมืองภายใน หากผู้นำประเทศไม่สามารถบริหารปกครองบ้านเมืองให้สงบสุขได้ก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายใน และอาจนำไปสู่ภัยคุกคามข้ามชาติซึ่งมีความรุนแรงมาก รูปแบบภัยคุกคามข้ามชาติที่สหรัฐฯ เป็นกังวลมากที่สุดคือการคุกคามที่เป็นตัวแสดงไม่สังกัดรัฐ เช่น กลุ่มก่อการร้าย กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น ตั้งแต่สมัยรัฐบาลเรแกน (Reagan) สหรัฐฯ เริ่มประสบภัยคุกคามต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของชาติที่มาจากองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติซึ่งมักก่อตัวขึ้นในกลุ่มประเทศที่ไม่มั่นคงทางการเมือง อยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะเป็นรัฐล้มเหลว และมีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครอง เช่น ปากีสถาน และอินเดีย เมื่อประเทศเหล่านี้กลายเป็นฐานที่มั่นต่อการคุกคามข้ามชาติก็จะส่งผลให้สหรัฐฯ เสียดุลอำนาจในฐานะมหาอำนาจหรืออาจจะส่งผลไปสู่การทำลายล้างอย่างมหันตซึ่งยังไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าภัยคุกคามดังกล่าวจะเกิดขึ้นเมื่อใด ที่ไหน และอย่างไร

ค.ศ.1990 อัฟกานิสถานเป็นฐานที่มั่นให้กับกลุ่มก่อการร้ายในการเตรียมการโจมตีสหรัฐฯ และการทำลายผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ที่ได้รับจากประเทศต่างๆ ทั้งที่อัฟกานิสถานยังขาดความมั่นคงทางการเมืองภายใน เหตุการณ์ข้างต้นส่งผลให้สหรัฐฯ จำเป็นต้องปรับนโยบายการต่างประเทศและนโยบายทางทหารโดยการ

เข้าไปให้ความช่วยเหลือประเทศที่อยู่ในภาวะเสี่ยงและมีแนวโน้มจะกลายเป็นประเทศล้มเหลว พร้อมทั้งตั้งฐานทัพของตนในประเทศเหล่านี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศลักษณะนี้กลายเป็นฐานที่มั่นแห่งการคุกคามข้ามชาติซึ่งจะส่งผลกระทบในระดับนานาชาติได้โดยมุ่งเน้นไปยังประเทศที่สัมพันธ์กับกลุ่มก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและแผ่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD) การกระทำนี้สอดคล้องกับฟรานซิส ฟูกูยามา (Francis Fukuyama) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกาที่ได้กล่าวว่า “ตั้งแต่สงครามเย็นจบลงประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมืองภายในจะกลายเป็นปัญหาสำคัญในเวทีการเมืองโลก” ในขณะเดียวกันคอนโดลีซซา ไรซ์ (Condoleezza Rice) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐฯ ได้ให้ความเห็นว่า “ประเทศที่ไม่มีความสามารถในการปกป้องอธิปไตยของตนเอง จะทำให้เกิดการแผ่ขยายและการเพิ่มขึ้นของกลุ่มก่อการร้าย อาวุธนิวเคลียร์รวมถึงสิ่งอื่นที่เป็นอันตราย” นอกจากนี้ โคฟี แอนนัน (Kofi Annan) อดีตเลขาธิการสหประชาชาติก็กล่าวถึงประเด็นที่คล้ายคลึงกันคือ “ไม่ว่าภัยคุกคามนั้นจะเป็นกลุ่มก่อการร้ายหรือโรคเอดส์ถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อทุกคน” (Patrick, 2006, pp. 27-33)

การผลิตอาวุธนิวเคลียร์ในประเทศปากีสถานเริ่มขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1970 กลุ่มประเทศในตะวันออกโดยเฉพาสหรัฐฯ กังวลว่าการผลิตอาวุธนิวเคลียร์นี้จะกลายเป็นระเบิดอิสลามในอนาคต แม้ว่าเจตนาที่แท้จริงของปากีสถานในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์จะไม่ปรากฏแน่ชัด แต่ข้อเท็จจริงหนึ่งที่พบในขณะนี้คือปากีสถานได้ลักลอบขายเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์การผลิตอาวุธนิวเคลียร์ให้กับประเทศเกาหลีเหนือ ส่งผลให้ประเด็นการแผ่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ในเอเชียใต้ถูกจับตามองเป็นพิเศษ (Kampani, 2002, p.7) นอกจากนี้ ความรุนแรงในปากีสถานได้เพิ่มมากขึ้นเมื่อเกิดการลอบสังหาร เฟอร์เวซ มุชาร์ราฟ (Pervaiz Musharraf) อดีตประธานาธิบดีปากีสถาน หลังจากสหรัฐฯ กดดันให้ผู้นำท่านนี้จับกุมนายทหารชั้นสูงและบุคคลสำคัญที่อยู่ในหน่วยสืบราชการลับของปากีสถานเกือบ 20 คน เนื่องจากสหรัฐฯ มีข้อมูลว่าบุคคลเหล่านี้มีส่วนพัวพันกับเหตุการณ์ 9/11 (Kampani, 2016) เหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การตั้งคำถามว่า ความมั่นคงทางการเมืองภายในปากีสถานจะเป็นอย่างไรในระยะยาว รวมทั้งผู้ที่มีอำนาจในการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด (Kampani, 2002, p.107) หากพิจารณาให้รอบด้านจะพบว่าปากีสถานมีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองทั้งที่กำลังประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจ ความเปราะบางของระบอบโครงสร้างของอำนาจทางการเมือง การขาดความเป็นเอกภาพทางการเมืองภายใน และประเด็นสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการขยายอิทธิพลของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามที่มีแนวคิดเอนเอียงต่อกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลิบันไปยังระดับผู้กุมอำนาจสูงสุดของปากีสถาน กลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ได้พยายามเข้าไปมีบทบาทและมีอิทธิพลทางการเมืองตั้งแต่แรกเริ่มการแยกประเทศปากีสถานออกจากประเทศอินเดียซึ่งต่อมาได้ดำเนินการสำเร็จใน ค.ศ. 1947 ช่วงแรกของการก่อตั้งประเทศนั้นสถาบันทหารเป็นผู้กุมอำนาจในการจัดโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ แต่เนื่องจากสถาบันทหารมีแนวคิดที่แตกต่างจากกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ความขัดแย้งของทั้งคู่จึงเริ่มขึ้น อาบู อะลา มาดูดี (Abu Ala Maududi) นักการศาสนาผู้ก่อตั้งพรรคการเมืองญามาอาต อี อิสลามี (Jamaat -e- Islami: JI) ได้เรียกร้องให้ปากีสถานสถาปนาเป็นรัฐอิสลามเต็มตัว พร้อมทั้งใช้หลักการอิสลามให้ครอบคลุมทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ

และสังคม แบบเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม แนวทางการบริหารปกครองประเทศของรัฐบาลปากีสถานเกือบทุกสมัยก็ขัดแย้งกับกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามมาตลอด

ช่วง ค.ศ.1958 – 1977 ปากีสถานภายใต้การนำของจอมพลโมฮัมหมัด อัยยুবข่าน (Mohammad Ayub Khan) ถูกต่อต้านจากกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ จนนำไปสู่ความวุ่นวายทางการเมือง เนื่องจากจอมพลท่านนี้พยายามที่จะปฏิรูปประเทศให้มีความทันสมัยซึ่งขัดกับความต้องการของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ อย่างไรก็ตาม กลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ก็มีบทบาทสำคัญในทางการเมืองในปากีสถานด้วย เช่น การโค่นล้มรัฐบาลของซัลฟิการ์ อาลี บุตโต (Zulfikar Ali Bhutto) โดยกล่าวหาว่า บุตโตคอร์รัปชันและพยายามนำประเทศออกห่างจากความเป็นอิสลามที่แท้จริง เหตุการณ์นี้นำไปสู่การเกิดจลาจลกลางเมืองระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนบูตโตและกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ด้วยเหตุนี้ พลเอก โมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก (Mohammad zia-ul-haq) ผู้นำทหารสูงสุดจึงทำการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจจากรัฐบาลที่นำโดยบูตโต และประกาศใช้กฎหมายการศึกษาในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชาติภายใต้ชื่อ “เพื่ออิสลามและความเป็นเอกภาพของชาติ” พลเอก โมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก เป็นผู้นำประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1977 – 1988 อาจกล่าวได้ว่าช่วงเวลานี้ปากีสถานมีความราบรื่นทางการเมืองมากที่สุด รวมทั้งยังกล่าวได้อีกว่าเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ พรรคชาติพันธมิตรแห่งปากีสถาน พรรคญามาอาต อี อิสลามี นักรบมุจาฮิดีน และกลุ่มนักรบศาสนาต่าง ๆ ที่อยู่ในอัฟกานิสถาน ต่างก็พึงพอใจต่อการปกครองประเทศของผู้นำท่านนี้ อย่างไรก็ตาม มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ออกมาว่า พลเอกโมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก ยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ จึงไม่เกิดปัญหาการเมืองภายในประเทศ คนบางส่วนมองว่ากระแสวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวเป็นข้อแก้ตัวของรัฐบาลปากีสถานในสมัยการนำของบูตโตที่ไม่สามารถเดินหน้าได้เหมือนนโยบายระดับชาติไม่ได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ

แม้ว่าปากีสถานจะไม่เกิดปัญหาการเมืองภายในสมัยที่ พลเอกโมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก เป็นผู้นำแต่ปากีสถานก็ประสบกับความสลับซับซ้อนของโครงสร้างทางการเมืองภายใน รวมทั้งสถานการณ์แวดล้อมทางการเมืองโลกก็วุ่นวายในหลายประเด็น ได้แก่ การเกิดสงครามเย็น การปฏิวัติอิสลามในอิหร่าน กองกำลังคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตที่รุกคืบเข้าไปในอัฟกานิสถาน และความขัดแย้งระหว่างปากีสถานกับอินเดียกรณีพิพาทในแค้วนแคชเมียร์ (Kashmir) (Mandaville, 2007, pp.168-179) ฯลฯ ช่วงเวลาดังกล่าวมีนัยสำคัญทางประวัติศาสตร์ต่อปากีสถาน เนื่องจากกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดชะตากรรมประเทศ คือ กองทัพปากีสถานจำเป็นต้องอาศัยนักรบมุจาฮิดีน (Jose & Stemmann, 2007 pp.83-84) ส่วนหนึ่งส่งไปทำสงครามในแค้วนแคชเมียร์ และอีกส่วนหนึ่งส่งไปขับเคี่ยวกองกำลังคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตที่รุกคืบเข้ามาในอัฟกานิสถาน ความจำเป็นดังกล่าวส่งผลให้ปากีสถานต้องสนับสนุนกลุ่มนักรบมุจาฮิดีนและกลุ่มตาลีบันซึ่งกุมอำนาจของอัฟกานิสถานในช่วงนั้น (Kampani, 2016) หน่วยสืบราชการลับของปากีสถานต้องทำงานร่วมกับพรรคญามาอาต อี อิสลามี และองค์กรอัลกออิดะฮ์ เพื่อเกณฑ์นักรบมุจาฮิดีนทั่วโลก โดยเฉพาะนักรบมุจาฮิดีนที่มาจากโลกอาหรับซึ่งมีอับดุลละห์ อาซัม (Abdulloh Azam) และอูซามะฮ์ บินลาดิน (Osama Bin Laden) เป็นหัวหน้าเครือข่ายเปิดศูนย์ประสานงานเพื่อรับสมัครนักรบมุจาฮิดีน สำนักงาน “มัคดับ

อัลคาตามาต” (Maktab al-khadamat) อยู่ภายใต้การดูแลของอับดุลเลาะห์ อาซัม ส่วนสำนักงาน “บัยตุล อันซอร์”(Baytul-ansar) อยู่ภายใต้การดูแลของอุซามะฮ์ บินลาดีน (Roy, 2001, 201-203) เหตุการณ์เหล่านี้ก็สะท้อนให้เห็นว่าองค์กรศาสนา มีบทบาทสำคัญต่อกองทัพปากีสถานในการปกป้องภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอก (Kampani, 2016)

การดำเนินนโยบายของประเทศตามคำเรียกร้องของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ในช่วงเวลาดังกล่าวส่งผลให้ท่าทีของปากีสถานไม่เป็นมิตรกับอิสราเอลซึ่งเป็นพันธมิตรสำคัญของสหรัฐฯ เห็นได้จาก พลเอก โมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก แสดงความไม่พอใจอย่างเปิดเผยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารอิสราเอลต่อชาวปาเลสไตน์ ด้วยเหตุนี้ ปากีสถานและอิสราเอลจึงกลายเป็นศัตรูกันในเวลาต่อมา ช่วงกลาง ค.ศ. 1980 มีรายงานว่าอิสราเอลวางแผนที่จะใช้เครื่องบินรบโจมตีฐานผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถาน และใน ค.ศ.1982 เป็นช่วงที่อิสราเอลทำสงครามกับเลบานอนนั้น ปากีสถานได้เสนอการสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์แก่เลบานอน ด้วยเหตุนี้ สหรัฐฯ จึงเริ่มไม่ไว้วางใจปากีสถานที่มี พลเอกโมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก เป็นผู้นำประเทศและดำเนินนโยบายของประเทศตามความเห็นของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ (Mahmood, 2000,pp.246-247) อย่างไรก็ตาม พลเอกโมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก เสียชีวิตจากอุบัติเหตุเครื่องบินระเบิดใน ค.ศ. 1988 ส่วนสาเหตุการเสียชีวิตยังเป็นที่กังขาว่าเป็นการลอบสังหารหรือเป็นอุบัติเหตุอย่างแท้จริง

เมื่อสิ้นสุดรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกโมฮัมหมัด เซีย อุล ฮัก การเมืองของปากีสถานจึงได้ผละออกมาจากวังวนของอำนาจเผด็จการทางทหารสู่ประชาธิปไตยอีกครั้ง ในขณะที่กลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ยังคงพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายสำคัญของประเทศด้วยการส่งคนไปสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองต่างๆ การเคลื่อนไหวนี้สามารถมองเห็นได้ในช่วงที่มีการขับเคี่ยวเพื่อแข่งขันกันในการเลือกตั้งระหว่างพรรคประชาชนปากีสถาน (Pakistan People party :PPP) ซึ่งมี เบนาสีร์ บุตโต (Benazir Bhutto) บุตรสาวของอดีตนายกรัฐมนตรีซัลฟิการ์ อาลี บุตโต เป็นหัวหน้าพรรค นอกจากนี้ยังมีพรรคสันนิบาตมุสลิมปากีสถาน (Pakistan Muslim League: PML) และพรรคอิสลามแนวร่วมประชาธิปไตย (Islamic Democratic Alliance: IDA) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของของบรรดานักการศาสนาที่อยู่ในปากีสถาน ในช่วงระยะเวลา 10 ปี พรรคการเมืองเหล่านี้ต่างผลัดกันแพ้ชนะและสลับหมุนเวียนกันเป็นรัฐบาล จนกระทั่ง ค.ศ.1999 รัฐบาลปากีสถานภายใต้การนำของนาวาซ ชารีฟ (Nawaz Sharif) ก็ถูกทหารทำรัฐประหารอีกครั้ง ทั้งที่ผู้นำท่านนี้ก็ดำเนินนโยบายต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ แต่การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นต่างหากที่สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ โดยเฉพาะพรรคญามาอัต อี อิสลามี ซึ่งเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยกับการพิตวา* ของอุซามะฮ์ บินลาดีน ในการโจมตีสหรัฐฯ เมื่อ ค.ศ.1998 นอกจากนี้ยังมีองค์กรมุสลิมอื่นที่มีความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายอัลกออิดะฮ์ ได้แก่ กลุ่มเคลื่อนไหวนักรบศักดิ์สิทธิ์ ฮารอากาตุล มูจาฮิดีน (Harkat-ul-Mujahideen: HUM) กองกำลังแห่งความชอบธรรมลัซกัร อี ตอยบะ (Lashkar-e-Toiba: LET) และกลุ่มกองทัพของมุฮัมหมัด จัยช อี มุฮัมหมัด (Jaish-e-Mohammed: JEM) ต่อมา ค.ศ.2002 กลุ่มกองทัพของมุ

* พิตวา คือ การให้ความกระจ่างในสาระที่เกี่ยวข้องกับศาสนบัญญัติ

อัมหมัด จัยซุ อี มุฮัมหมัด ถูกทางการของสหรัฐฯ ขึ้นบัญชีเป็นองค์กรก่อการร้ายสากล เพราะมีส่วนพัวพันกับเหตุการณ์ 9/11 และเป็นองค์กรที่ อุซามะฮ์ บินลาดีน ให้การสนับสนุนด้านการเงิน และที่สำคัญกลุ่มองค์กรมุสลิมเหล่านี้มีอิทธิพลในแวดวงการทหารและหน่วยสืบราชการลับของปากีสถานที่สามารถกดดันให้อนุญาตเครือข่ายอัลกออิดะฮ์ที่หลบหนีจากการโจมตีของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถานเข้ามาบดขยี้ในปากีสถานได้

ช่วงเวลาที่ เปอร์เวซ มุซาร์ราฟ เป็นผู้นำประเทศปากีสถานนั้น กล่าวได้ว่าสถานการณ์การเมืองโลกอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อหลังเหตุการณ์ 9/11 เนื่องจากสหรัฐฯ ได้ประกาศทำสงครามกับกลุ่มก่อการร้ายในอัฟกานิสถานและเครือข่ายทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ เปอร์เวซ มุซาร์ราฟ (Mandaville, 2007, pp.168-179) จึงถูกกดดันให้ปราบปรามเครือข่าย อัลกออิดะฮ์และตาลีบันที่อยู่ในปากีสถาน ทางการปากีสถานได้อายัดแหล่งเงินและระงับกิจกรรมการเคลื่อนไหวขององค์กรศาสนาทั้งหมด มีเพียงบางองค์กรที่ได้รับการแจ้งเตือนล่วงหน้าจึงสามารถถอนเงินออกจากธนาคารก่อนที่จะถูกทางการยึด (Atal, 2003, pp.3-5) การปราบปรามที่เกิดขึ้นส่งผลให้กลุ่มเคลื่อนไหวนักรบศักดิ์สิทธิ์ ฮารอากตุล มูจาฮิดีน และกลุ่มกองทัพอัสมัต จัยซุ อี มุฮัมหมัด เปลี่ยนชื่อและสถานที่ตั้งด้วยคาดหวังว่าจะไม่ถูกสหรัฐฯ ขึ้นบัญชีกลุ่มก่อการร้ายสากล นอกจากนี้ เปอร์เวซ มุซาร์ราฟ ได้ปลดบรรดานายทหารชั้นสูงในกองทัพ หน่วยสืบราชการลับของปากีสถาน รวมทั้งบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทั้งภายในและต่างประเทศเกือบ 20 คน (Kampani, 2016) เช่น พลโทมะฮ์มุด อะห์หมัด (Lt Gen. Mahmud Ahmed) และมุฮัมหมัด อัตตา (Mohammad Atta) หัวหน้าหน่วยสืบราชการลับที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 9/11 พลโทมุฮัมหมัด อาซิช (Lt Gen. Mohammed Aziz) ผู้บัญชาการทหารสูงสุดสมัยนั้นซึ่งมีส่วนพัวพันกับการอุ้มฆ่า นายแดเนียล เพิร์ล (Daniel Pearl) ชาวอเมริกันเชื้อสายยิวซึ่งเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์เดอะวอลล์สตรีตเจอร์นัล (the wall street journal) โดยมีหน่วยสืบราชการลับของปากีสถานเป็นผู้วางแผนและเตรียมการอุ้มฆ่า (Atal, 2003, p.6) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลให้พรรคญามาอาต อี อิสลามี และกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ไม่พอใจเป็นอย่างมาก (Mandaville, 2007, pp.168-179) จนนำไปสู่เหตุการณ์ลอบสังหาร เปอร์เวซ มุซาร์ราฟ แม้การลอบสังหารครั้งนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ก็แสดงให้เห็นว่ามีนายทหารชั้นสูงในกองทัพจำนวนหนึ่งที่เห็นใจกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลีบัน รวมทั้งไม่พอใจผู้นำรัฐบาลที่อนุญาตให้สหรัฐฯ ใช้ฐานทัพของปากีสถานเป็นที่มั่นในการโจมตีกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลีบันในอัฟกานิสถาน สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นสัญญาณเตือนอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความมั่นคงและความปลอดภัยในระยะยาวของการเมืองภายในปากีสถาน

นักสังเกตการณ์อิสระได้ชี้ให้เห็นว่าการแตกหักระหว่างอดีตประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุซาร์ราฟ และกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ เกิดจากความผิดพลาดในการสื่อสารหรือเกิดจากการใช้วิธีการที่ไม่ชัดเจนระหว่างรัฐบาลเปอร์เวซ มุซาร์ราฟ และกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ เพราะแท้จริงแล้วกองทัพปากีสถานยังคงคำนึงถึงบทบาทสำคัญของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ที่เคยทำงานร่วมกับทางการปากีสถานในการระดม นักรบมูจาฮิดีนเพื่อปกป้องประเทศ โดยเฉพาะการสู้รบในแคชเมียร์กรณีพิพาทระหว่างปากีสถานกับอินเดีย ทั้งยังสนับสนุนกองกำลังตาลีบันในอัฟกานิสถานซึ่งเป็นพันธมิตรกับปากีสถานเพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มที่เป็นปรปักษ์ต่อปากีสถานผลักดันคนของตนขึ้นมาเป็นใหญ่ในรัฐบาลอัฟกานิสถาน (Kampani, 2016, pp.245-246)

หลังจากที่สหรัฐฯ ได้เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของปากีสถานส่งผลให้มีการถดถอยโยกย้ายบรรดานายทหาร และบุคคลสำคัญในกองทัพรวมทั้งหน่วยงานต่างๆ เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นฉนวนของการทำรัฐประหาร (Atal, 2003, pp.6) การเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองในปากีสถานของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ นั้นค่อนข้างซับซ้อนและยากที่จะอธิบายให้ชัดเจนได้เกี่ยวกับการรวมตัวกันระหว่างกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ และบุคคลที่มีอิทธิพลทางการเมือง โดยเฉพาะบรรดาผู้รู้ศาสนาอิสลามที่มีจำนวนมากและมีบทบาทสำคัญในสังคม ปากีสถานมีโรงเรียนสอนศาสนาประมาณ 10,000-40,000 แห่งทั่วประเทศ กลุ่มผู้รู้ศาสนาเหล่านี้มีความสามัคคีและมีความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแนบแน่นตั้งแต่อดีต ทั้งยังมีการรวมกลุ่มกันภายใต้พรรคชาติพันธมิตรแห่งปากีสถานและพรรค มุตตะฮิดะห์ มัจญลิส อี อะมาล (Muttahida Majlis-e-Amal: MMA) เพื่อท้าทายชนชั้นปกครองที่ไม่ได้บริหารประเทศตามแนวทางอิสลาม (Mandaville, 2007, pp.168-179)

นักสังเกตการณ์การเมืองภายในปากีสถานได้แสดงความเป็นห่วงกรณีอาวุธนิวเคลียร์เพราะขาดความเป็นเอกภาพในการรักษาความปลอดภัยอันเนื่องมาจากมีพรรคการเมืองหลายพรรคที่สลับหมุนเวียนเข้ามาบริหารประเทศ ดังที่ เบนาสีร์ บุตโต อดีตผู้นำปากีสถานได้สะท้อนเรื่องนี้ไว้ว่า “ถึงแม้ประธานาธิบดีเปอร์เวซ มูชาร์ราฟได้ยืนยันว่าระบบควบคุมความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์มีความน่าเชื่อถือ แต่ตนเกรงว่าความขัดแย้งและความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในอาจจะทำให้ระบบควบคุมความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์อยู่ในภาวะเสี่ยง” ไมเคิล เครเพิน (Michael Krepon) ผู้ร่วมก่อตั้งศูนย์สติมสัน (Stimson Center) เพื่อการเสริมสร้างสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “ความวุ่นวายที่เกิดจากการแย่งชิงอำนาจของบรรดาผู้นำสูงสุดและผู้นำทหารชั้นสูงที่สลับสับเปลี่ยนไปมา ในระยะยาวอาจจะส่งผลกระทบต่อความเป็นเอกภาพของบรรดาผู้นำทหารชั้นสูงซึ่งมีอำนาจในการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานนั้นมีผลโดยตรงต่อการรักษาความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์”

โมฮัมหมัด อิลบาราดิ (Mohamed Elbaradei) อดีตผู้อำนวยการทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency: IAEA) ได้สะท้อนเรื่องความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ในปากีสถานว่า “กลัวว่ากลุ่มที่มีแนวคิดเอนเอียงกับอัลกออิดะห์และตาลิบันจะขึ้นมาคุมอำนาจของปากีสถาน และจะมีสถานภาพเป็นผู้คุมอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานด้วย” ผู้เชี่ยวชาญด้านอาวุธนิวเคลียร์ก็ได้แสดงความเป็นห่วงว่า “หากวิกฤติทางการเมืองภายในปากีสถานปะทุขึ้นมา อาวุธนิวเคลียร์อาจจะตกอยู่ในมือของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ (Kerr, 2010, pp.10-12) หลังจากที่สหรัฐฯ ได้ใช้ปฏิบัติการทางทหารโจมตีกลุ่มอัลกออิดะห์และตาลิบันในอัฟกานิสถาน เมื่อ ค.ศ. 2001 ก็มีการรายงานว่าปากีสถานได้กระจายคลังเก็บอาวุธนิวเคลียร์ไปยังพื้นที่ต่างๆ เพื่อป้องกันการถูกโจมตีทางอากาศโดยสหรัฐฯ ในทางตรงกันข้าม การกระทำดังกล่าวเป็นการเพิ่มความเสี่ยงที่จะถูกบุกล้นโดยกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ มากขึ้นตามไปด้วยแม้ว่า เปอร์เวซ มูชาร์ราฟจะให้การรับรองว่าระบบรักษาความปลอดภัยอาวุธนิวเคลียร์มีความปลอดภัยสูง แต่หากพิจารณาโครงสร้างทางการเมืองและประวัติความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มีอำนาจในปากีสถานแล้ว ประเด็นนี้ก็ยังคงเป็นเรื่องที่น่าวิตกกังวล (Atal, 2003, pp.2-3)

สหรัฐอเมริกาแก้ปัญหาการแผ่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถาน

นโยบายสำคัญในการป้องกันความมั่นคงและความปลอดภัยของสหรัฐฯ หลังสงครามเย็นสิ้นสุดลงคือการสกัดกั้นและยับยั้งการแผ่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงในภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีอาวุธนิวเคลียร์อยู่ในครอบครองและกำลังประสบปัญหาความไม่มั่นคงภายใน ประเทศเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลและรักษาความปลอดภัยการรั่วไหลในรูปแบบการลักลอบขายอาวุธนิวเคลียร์ในตลาดมืดหรือถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ เพราะตามข้อมูลที่ยกขานรายงานนั้นพบว่านอกจากกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกถาวรของสหประชาชาติแล้ว ยังมีอีก 17 ประเทศ ที่มีโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ แม้ว่าในบางประเทศได้ระงับการผลิตไปแล้ว แต่ก็ยังคงเหลืออีก 13 ประเทศ ที่มีโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์และเป็นประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมืองภายใน รวมทั้งอยู่ในภาวะเสี่ยงที่อาจจะถูกโจรกรรมหรือถูกยึดอำนาจโดยกลุ่ม/องค์กรที่เป็นศัตรูกับสหรัฐฯ หนึ่งในนั้นคือประเทศปากีสถานซึ่งหละหลวมต่อการควบคุมนักวิทยาศาสตร์ด้านอาวุธนิวเคลียร์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ अबดุลกอดร์ คาน (Abdul Qadeer Khan) บิดาแห่งอาวุธนิวเคลียร์ในปากีสถานได้ลักลอบขายเทคโนโลยี และอุปกรณ์สำคัญในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ให้กับอิหร่าน ลิเบียร์ เกาหลีเหนือ หรืออาจจะแผ่ขยายไปถึงมาเลเซีย แอฟริกาใต้ ตุรกี (Patrick, 2006, pp.36-37) ซาอุดีอาระเบีย และพม่า (Atal, 2003, p.1) มาเป็นเวลาเกือบ 20 ปีแล้ว เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีขีดความสามารถในการผลิตแต่ขาดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ (Patrick, 2006, pp.36-37) นอกจากนี้ ยังมีความเป็นไปได้ที่กลุ่มอัลกออิดะฮ์จะพึ่งพานักวิทยาศาสตร์อาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ กอปรกับโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานต้องใช้งบประมาณมหาศาล ดังนั้น หากปากีสถานยอมให้นักวิทยาศาสตร์อาวุธนิวเคลียร์ทำงานร่วมกับกลุ่มอัลกออิดะฮ์ก็จะทำให้ตนได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากกลุ่มอัลกออิดะฮ์ (Atal, 2003, pp.5-6) ส่งผลให้ปากีสถานมีเม็ดเงินมากพอต่อการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ และสามารถจัดซื้ออาวุธเพื่อให้ทัดเทียมกองทัพของอินเดียที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา (Pakistan Rules Out Change in Nuke Policy, 2016)

ปากีสถานร่วมลงนามเป็นสมาชิกขององค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO) ใน ค.ศ.1954 เพราะต้องการเงินสนับสนุนจากสหรัฐฯ (Spanier, 1989, pp.92-93) 2 เดือนหลังจากเหตุการณ์ 9/11 เป็นช่วงที่สหรัฐฯ กังวลมากเนื่องจากมีรายงานว่านักวิทยาศาสตร์อาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานจำนวน 6 คน ได้พบปะกับ อัยมาน ซาawahiri (Ayman Zawahiri) หัวหน้ากลุ่ม อัลกออิดะฮ์และแกนนำสำคัญของตาลีบันในเมืองคาบูล ประเทศอัฟกานิสถาน แต่ทางการของปากีสถานได้ยืนยันกับสหรัฐฯ ว่าบุคคลที่เข้าพบปะกันนั้นไม่มีความรู้เรื่องอาวุธนิวเคลียร์ เป็นเพียงการพบปะเพื่อขอรับบริจาคในการก่อสร้างสถานที่เพื่อสาธารณประโยชน์ในอัฟกานิสถาน แต่ทางการสหรัฐฯ ก็อดสงสัยไม่ได้เมื่อร้องขอให้ทางการปากีสถานส่งนักวิทยาศาสตร์อาวุธนิวเคลียร์ 2 คน ให้กับสหรัฐฯ เพราะพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 9/11 แต่ปากีสถานกลับส่งนักวิทยาศาสตร์ 2 คนนี้ไปกบดานในพม่า (Atal, 2003, pp.5-6) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสนับสนุนแนวคิดที่ว่าทางการปากีสถานเป็นผู้ให้การสนับสนุนโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์และแผ่ขยายด้วยการขายเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ให้กับประเทศเครือข่ายในตลาดมืด ดังที่ เดวิด อัล

ไบรท์ (David Albright) และคอเรย์ แชนเดอร์สัน (Corey Henderson) นักวิชาการสถาบันวิทยาศาสตร์และความมั่นคงระหว่างประเทศ (Institute for Science and International Security) ได้กล่าวว่า “อับดุลกอเดอร์ คาน ไม่สามารถที่จะแผ่ขยายเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ให้กับประเทศในเครือข่ายของเขาได้ หากไม่มีการคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงในปากีสถาน” (Patrick, 2006, 36-37)

สหรัฐฯ ได้พยายามยับยั้งโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานมาเป็นเวลานาน แต่ก็ล้มเหลว เพราะปัจจัยแวดล้อมของการเมืองโลกหลายประการ เริ่มจากปากีสถานได้ซื้ออุปกรณ์การผลิตอาวุธนิวเคลียร์จากประเทศฝรั่งเศส สหรัฐฯ ได้กดดันให้ฝรั่งเศสล้มเลิกโครงการดังกล่าว ใน ค.ศ.1979 สหรัฐฯ ภายใต้การนำของรัฐบาล จิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) ได้ตัดงบช่วยเหลือปากีสถานทั้งด้านเศรษฐกิจ การทหาร และเทคนิคต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การจลาจลเผาสถานทูตสหรัฐฯ ในปากีสถาน ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในขณะนั้นย่ำแย่ มาก อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ได้กลับมาทบทวนยุทธศาสตร์สำคัญในการเป็นพันธมิตรกับปากีสถานอีกครั้งเมื่อมีเหตุการณ์ปฏิวัติอิสลามในอิหร่าน เมื่อ ค.ศ.1979 สหรัฐฯ สูญเสียพันธมิตรที่สำคัญในวันออกกลางไป สหรัฐฯ จึงมองหาฐานที่มั่นใหม่สำหรับทอดสมอในภูมิภาคนี้ อีกทั้งเพื่อรักษาผลประโยชน์ในตะวันออกกลางต่อไป เนื่องจากปากีสถานอยู่ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้จึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการป้องกันตะวันออกกลางจากการแผ่ขยายอิทธิพลของอดีตคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียต นอกจากนี้ปากีสถานสามารถเป็นสะพานทอดความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับโลกมุสลิมได้อีกทางหนึ่ง เพราะปากีสถานมีบทบาทสำคัญในองค์กรใหญ่ๆ ของโลกมุสลิม กอปรกับปากีสถานมีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มประเทศมุสลิมในตะวันออกกลาง สหรัฐฯ เห็นช่องทางการใช้ประโยชน์จากปากีสถานในประเด็นนี้ หลังจากที่ไม่ได้รับความไว้วางใจจากโลกมุสลิมเพราะอยู่เคียงข้างอิสราเอลมาตลอด ปัจจัยแวดล้อมของการเมืองโลกในขณะนั้นส่งผลให้สหรัฐฯ จำเป็นที่จะต้องดึงปากีสถานมาเป็นพันธมิตร โดยเข้าไปตั้งฐานทัพพร้อมกับเสนองบประมาณช่วยเหลือปากีสถานมากถึง 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ค.ศ. 1987 -1993 เป็นช่วงที่คอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตได้รุกคืบเข้ามาในอัฟกานิสถาน สหรัฐฯ จึงทำงานร่วมกับปากีสถานเพื่อป้องกันการรุกคืบของกองกำลังคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียต ในขณะเดียวกันสหรัฐฯ ก็หยุดกดดันโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ในปากีสถานด้วย

การเลิกกดดันโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานในช่วง ค.ศ. 1987 – 1993 ไม่ได้หมายความว่าสหรัฐฯ จะล้มเลิกความพยายามระงับโครงการดังกล่าว แต่เป็นเพราะสหรัฐฯ อยู่ในช่วงทำสงครามเย็นกับคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตซึ่งเป็นศัตรูที่น่ากลัวกว่าและจำเป็นที่จะต้องรับมือก่อนในขณะนั้น (Mahmood, 2000, pp.244-252) ค.ศ. 1999 องค์กรสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organisation: NATO) ได้ปรับแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวโดยจะรวมกลุ่มประเทศที่อยู่ในแถบยูเรเชีย (Eurasia) ให้เข้าร่วมโครงการหุ้นส่วนเพื่อสันติภาพ (Partnership for Peace Programme: PFP) กับองค์การนาโต สหรัฐฯ ได้พยายามเชิญชวนปากีสถานเข้าร่วมโครงการโดยยื่นข้อเสนอว่าปากีสถานสามารถขอความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกได้ ในกรณีมีภัยคุกคามซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่ออาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถาน ไม่ว่าภัยนั้นจะเป็นการคุกคามจากภายในหรือภายนอกก็ตาม (Rafique, 2004, pp.41-57)

สหรัฐฯ เล็งเห็นแล้วว่าการแผ่ขยายการผลิตอาวุธนิวเคลียร์และขายอุปกรณ์เทคโนโลยีในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานอาจจะกลายเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงและความปลอดภัยจึงพยายามยับยั้งโดยใช้มาตรการหลายประการ เช่น การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ฯลฯ แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมาจนทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม นักสังเกตการณ์เห็นว่าปฏิบัติการด้านทหารที่เกิดขึ้นกับอิรักในสมัยอดีตประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช อาจจะเป็นการส่งสัญญาณเตือนไปในตัวแล้วว่า หากปากีสถานยังไม่หยุดผลิตและแผ่ขยายเทคโนโลยีในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ให้กับชาติอื่น ก็อาจจะมีชะตากรรมเดียวกับอิรัก (Karl, 1997, pp.87-119) ในทางกลับกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลให้หลายประเทศพยายามที่จะแสวงหาอาวุธนิวเคลียร์ไว้ป้องกันตนเอง ด้วยเหตุนี้ สหรัฐฯ จึงกังวลว่าหากประเทศอื่นดำเนินการเกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์ตามแบบปากีสถาน อาจจะส่งผลให้เกิดข้อพิพาทอันน่าใจหายขึ้นกับประเทศมหาอำนาจเก่าโดยเฉพาะสหรัฐฯ (Atal, 2003, pp.2-9)

การมีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองอาจจะส่งผลให้ประเทศนั้นประสบความสำเร็จในการเจรจาต่อรองทางการเมืองระดับโลกได้ สเกลลิง (Schelling) นักปรัชญาชาวเยอรมันกลุ่มสังคมนิยมได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดนี้ว่า “การมีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองจะมีประโยชน์ในทางทฤษฎีอย่างมาก เพราะมันเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่นในการกระทำหรือตัดสินใจกระทำบางอย่าง เขาเชื่อว่าอำนาจในการทำลายหรือข่มขู่ให้กลัวเป็นเครื่องมือในการต่อรองทางการเมืองอย่างหนึ่ง และสามารถแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองได้อีกด้วย” (Jindal, 1987, pp.37-38) ในทางกลับกัน นักสังเกตการณ์ได้ให้ความเห็นว่า การที่สหรัฐฯ เลือกใช้ปฏิบัติการทางทหารกับอิรักและอัฟกานิสถานนั้นเป็นนโยบายต่างประเทศที่ผิดพลาด เพราะเครือข่ายอัลกออิดะฮ์และตาลีบันที่หลบหนีเข้าไปกบดานในปากีสถานอาจจะเข้าไปสมคบคิดกับกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรเก่าในสมัยสงครามกับอดีตคอมมิวนิสต์ในอัฟกานิสถานที่มีเครือข่ายกว้างขวางและมีอิทธิพลต่อกลุ่มที่กุมอำนาจในระดับสูงของปากีสถาน หากเป็นจริงเช่นนั้นก็จะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ที่อาจจะตกอยู่ในมือของกลุ่มที่เป็นศัตรูกับสหรัฐฯ มากขึ้น (Atal, 2003, pp.7-9)

สหรัฐอเมริกาทำาที่ที่จะใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานเพื่อเตรียมพร้อมในการป้องกันและรับมือกับภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถาน

หลังจากรัฐบาลอัฟกานิสถานภายใต้การนำของกลุ่มตาลีบันถูกโค่นล้ม สหรัฐฯ ได้จัดตั้งรัฐบาลหุ่นเชิดภายใต้การนำของประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ (Hamid-Karzai) ขึ้นมา โดยต้องพึ่งพาเงินและกองกำลังทหารในการรักษาความปลอดภัยจากต่างชาติ ฮามิด คาร์ไซ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ใน ค.ศ. 2005 ว่า “หากกองกำลังต่างชาติถอนตัวออกไป อัฟกานิสถานก็จะกลับไปสู่ความโกลาหลอีกครั้ง อัฟกานิสถานไม่สามารถเป็นประเทศที่มีอำนาจอธิปไตยได้ ไม่สามารถเป็นประเทศเอกราชได้ และไม่สามารถยืนอยู่บนลำแข้งของตนเองได้” เห็นได้จากช่วง ค.ศ. 2004 - 2005 งบประมาณร้อยละ 90 ที่ใช้ในการบริหารประเทศได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ (Suhrike, 2009, pp.230-231) ช่วง ค.ศ. 2001 - 2011 กองกำลังของสหรัฐฯ และนาโตที่ร่วมกันปฏิบัติการโค่นล้มรัฐบาลตาลีบันและปราบปรามการก่อการร้ายในอัฟกานิสถานมีมากถึง 130,000 นาย ต่อมา ค.ศ.2014 สหรัฐฯ ได้ถอนกำลังทหารส่วนใหญ่ออกไป คงเหลือไว้ประมาณ 9,800 นาย สำหรับฝึกสอนทหารอัฟกานิสถาน (Voice tv21,

2012) โอบามามีแผนจะถอนทหารที่ประจำการในอัฟกานิสถานให้เหลือ 5,500 นาย ใน ค.ศ 2017 แต่แผนดังกล่าวก็ถูกชะลอไว้เพราะสถานการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้ายยังไม่ยุติลง และดูเหมือนว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องให้ทหารอยู่ต่อไปเพื่อรับมือการก่อการร้ายและความรุนแรงในอัฟกานิสถาน (Stewart & Emmot, 2016)

สหรัฐฯ ได้ดำเนินนโยบายในการสร้างกองทัพแห่งชาติอัฟกัน (Afghan National Army: ANA) โดยให้การสนับสนุนทั้งเงินทุนและอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อจะได้สามารถใช้อำนาจนี้สำหรับประโยชน์ของตนในระยะยาว การที่สหรัฐฯ ให้เครื่องมืออาวุธยุทโธปกรณ์และเงินจำนวนมหาศาลจะส่งผลให้สหรัฐฯ สามารถขึ้นนำกองทัพแห่งชาติอัฟกันให้เป็นไปตามความต้องการของตนได้ นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังสามารถใช้อำนาจแห่งชาติอัฟกันเป็นเครื่องมือหรือตัวแทนของตนในการทำสงครามกับกลุ่มก่อการร้ายในอัฟกานิสถานและประเทศรอบข้างได้ด้วย นอกจากนี้ การที่สหรัฐฯ เป็นผู้สนับสนุนกองทัพแห่งชาติอัฟกันจะส่งผลให้นโยบายต่างประเทศของอัฟกานิสถานไม่มีความเป็นอิสระ และอาจจะทำให้อัฟกานิสถานกลายเป็นศัตรูกับประเทศรอบข้างได้ เรื่องนี้สามารถมองเห็นได้จากปฏิกิริยาของประเทศรอบข้างของอัฟกานิสถาน หลังจากสหรัฐฯ ได้แถลงการณ์อย่างเป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อ ค.ศ. 2005 ว่า “สหรัฐฯ จะปักหลักตั้งฐานทัพของตนในอัฟกานิสถานภายใต้ชื่อ “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” (Strategic Partnership) ส่งผลให้ รัสเซีย จีน และกลุ่มประเทศเอเชียกลางที่มีชายแดนติดกับอัฟกานิสถานและเป็นสมาชิกกลุ่มองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organization) ออกมาต่อต้านและส่งสัญญาณความไม่ไว้วางใจที่สหรัฐฯ ตั้งกองทัพแห่งชาติอัฟกันมาขึ้นตรงกับผู้บัญชาการทหารของสหรัฐฯ นอกจากนี้อัฟกานิสถานต้องพึ่งพากองกำลังต่างชาติในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับชาติบ้านเมืองแล้วยังต้องพึ่งพางบประมาณในการพัฒนาประเทศจากต่างชาติด้วย การพึ่งพาดังกล่าวบ่งบอกถึงความอ่อนแอของรัฐบาลกลางอัฟกานิสถานซึ่งเสี่ยงที่จะถูกเข้าควบคุมโดยต่างชาติ ช่วง ค.ศ. 2004 – 2005 รัฐบาลกลางอัฟกานิสถานได้รับเม็ดเงินช่วยเหลือจากต่างชาติจำนวน 2.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่งบประมาณแผ่นดินของอัฟกานิสถานมีเพียง 865 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เม็ดเงินที่ได้รับจากต่างชาตินั้นถูกนำไปใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมือง การพัฒนาในด้านทหาร ตำรวจ สุขภาพ การศึกษา และโครงการประจำชาติซึ่งรัฐบาลอัฟกานิสถานไม่สามารถบริหารจัดการโดยลำพังได้

การพึ่งพาเม็ดเงินจากต่างชาติเพื่อใช้ในกิจการบ้านเมืองของอัฟกานิสถานนั้นไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้น แต่มีมานานแล้ว (Suhrke, 2009, pp.231-243) ดังนี้ ราวช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ชาห์ ชูจา (Shah Shuja) ผู้นำอัฟกานิสถาน ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากอังกฤษ ต่อมาช่วง ค.ศ.1973 – 1977 รัฐบาลอัฟกานิสถานภายใต้การนำของประธานาธิบดีโมฮัมหมัด ดาอูด (Mohammad Daoud) ได้พึ่งพางบประมาณในการพัฒนาประเทศจากต่างชาติ โดยเฉพาะสหรัฐฯ ประมาณ ร้อยละ 60 หลังจากนั้น ค.ศ. 1978 – 1992 ประธานาธิบดีบับรัก คาร์มัล (Babrak Kamal) เป็นรัฐบาลที่สนับสนุนคอมมิวนิสต์ ได้พึ่งพางบประมาณที่ใช้ในการบริหารบ้านเมืองจากอดีตสหภาพโซเวียต ร้อยละ 52 -71 (Kaylor, 2003, pp.358-362) เป็นต้น การพึ่งพางบประมาณจากต่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้อดีตสหภาพโซเวียตยกทัพเข้ายึดอัฟกานิสถานช่วงที่มีสงครามภายใน ในขณะที่นครบูฆาอีดินที่มีสหรัฐฯหนุนหลังได้เข้ายึดเมืองคาบูล (Suhrke, 2009, pp.231-233)สหรัฐฯ และ

ประเทศพันธมิตรต่างก็ให้การสนับสนุนในเรื่องอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารและการเงินแก่นักรบมุจาฮิดีนและกลุ่มตาลิบันเพื่อเข้ายึดอำนาจอัฟกานิสถาน (Keylor, 2003, pp.364-367) อย่างไรก็ตาม เมื่อสหรัฐฯ พบว่าตาลิบันมีส่วนพัวพันในการให้ฐานที่มั่นกับกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะฮ์ ตาลิบันจึงถูกกองกำลังนานาชาติที่นำโดยสหรัฐฯ โคนล้มและเข้ายึดพื้นที่ จากนั้นแต่งตั้งรัฐบาลชั่วคราวภายใต้การนำของฮามิด คาร์ไซ (Hamid Karzai) และปัจจุบันอยู่ภายใต้การนำของ อัชราฟ กานี (Ashraf Ghani) งบประมาณในการบริหารแผ่นดินรวมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ยังคงได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ และต่างชาติ เป้าหมายของสหรัฐฯ ที่เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในอัฟกานิสถานคือทำลายเครือข่ายของกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลิบันให้หมดสิ้นไป เมื่อรัฐบาลกลางอัฟกานิสถานต้องขึ้นตรงกับคำสั่งของต่างชาติส่งผลให้ความเป็นเจ้าของประเทศลดน้อยลงจนไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้อีกต่อไป ทั้งที่ในอดีตรัฐบาลกลางอัฟกานิสถานมักจะทำตัวเป็นกลางมากกว่าเป็นเครื่องมือหรือตัวแทนของต่างชาติที่เข้ามาปกครอง (Suhrike, 2009, pp.227-237)

ปัจจัยแวดล้อมข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าสหรัฐฯ อาจจะใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานในการสกัดกั้นการลักลอบแผ่ขยายอาวุธนิวเคลียร์หรือปรมาณูที่พยายามจะครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถาน และอาจจะใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานในการโจมตีปากีสถานหากสถานการณ์การเมืองปากีสถานอยู่ในขั้นอันตราย การปฏิบัติเช่นนี้เป็นการดำเนินนโยบายต่างประเทศตามลัทธิบุช (Bush Doctrine) ที่เสนอให้จึงโจมตีก่อน หากพบว่าประเทศใดก็ตามที่จะเป็นภัยคุกคามต่อตน (Stiles, 2006, pp.117-121) หลังจากการล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียต ดูเหมือนว่าสหรัฐฯ ไม่ต้องเกรงกลัวการทำสงครามกับประเทศเล็กๆ อีกต่อไป (Prashad, 2016) ส่วนสหรัฐฯ จะใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานในการเตรียมรับมือภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานหรือไม่นั้น หากพิจารณาอ้างอิงจากเหตุการณ์ในอดีตช่วงสงครามเย็นก็จะพบว่าอัฟกานิสถานเคยตกเป็นเครื่องมือของสงครามตัวแทนระหว่างสหรัฐฯ และอดีตสหภาพโซเวียตใน ค.ศ. 1955 ผู้นำสหภาพโซเวียตให้การช่วยเหลือทันทีหลังจากที่รัฐบาลอัฟกานิสถานขอความช่วยเหลือด้านการเงินและอาวุธยุทโธปกรณ์ แต่การช่วยเหลือเกิดขึ้นเพราะต้องการเป็นพันธมิตรกับอัฟกานิสถานและป้องกันไม่ให้สหรัฐฯ เข้ามาช่วงชิงความเป็นพันธมิตรไป เพราะสหภาพโซเวียตกลัวว่าสหรัฐฯ จะติดตั้งขีปนาวุธในอัฟกานิสถาน นอกจากนี้สหภาพโซเวียตยังต้องการใช้อัฟกานิสถานเป็นเครื่องมือและฐานในการโจมตีปากีสถานและอิหร่านด้วย เนื่องจากขณะนั้นอิหร่านเป็นฐานที่ตั้งฐานทัพทหารให้กับสหรัฐฯ ที่ใหญ่ที่สุดในตะวันออกกลาง และในขณะเดียวกันสหรัฐฯ ก็ใช้สถานที่ในปากีสถานสำหรับเตรียมพร้อมในการโจมตีสหภาพโซเวียตด้วย สหรัฐฯ สนับสนุนกลุ่มที่เป็นพันธมิตรกับตนขึ้นมาคุมอำนาจของอัฟกานิสถานเพื่อที่จะได้ตั้งฐานทัพในอัฟกานิสถาน และเพื่อที่จะติดตั้งขีปนาวุธที่สามารถยิงสหภาพโซเวียตในระยะใกล้ได้ (Saikal, 2004, p.64) ดังนั้น ในยุคที่สหรัฐฯ ทำสงครามกับกลุ่มก่อการร้าย และจัดการกลุ่มประเทศที่มีการเมืองภายในไม่มั่นคงและมีอาวุธนิวเคลียร์อยู่ในครอบครองโดยเฉพาะปากีสถานซึ่งเกรงว่ากลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ จะขึ้นมาคุมอำนาจ หลังจากนั้นจะเกิดอะไรขึ้น หากอาวุธนิวเคลียร์ตกอยู่ในการควบคุมดูแลของกลุ่มนิยมแนวทางศาสนาอิสลามฯ หากสหรัฐฯ ได้เข้าไปตั้งฐานทัพในอัฟกานิสถานจะเป็นการง่ายที่จะเข้าควบคุมอาวุธนิวเคลียร์หรือเข้าไปประจักษ์เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเป็นการปรามพฤติกรรมการแอบลักลอบขายเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานให้กับชาติอื่นๆ การมีฐาน

ปฏิบัติการด้านทหารอยู่ใกล้ป่าก็สถานจะทำให้สหรัฐฯ สามารถช่วยป่าก็สถานได้ในกรณีที่รัฐบาลป่าก็สถานไม่สามารถรักษาความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ด้วยตนเองได้ (Baruah, 2006, p.11)

สรุป

หลังจากสงครามเย็นได้สิ้นสุดลง ประเทศป่าก็สถานซึ่งครอบครองอาวุธนิวเคลียร์นั้นได้เผชิญกับปัญหาความมั่นคงทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ การลอบสังหารอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศ ฆาตกรรม กลุ่มนิยมนวทางศาสนาอิสลามที่มีแนวคิดเอนเอียงต่อกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลิบันได้ขยายอิทธิพลไปสู่กลุ่มผู้กุมอำนาจในป่าก็สถาน และพยายามเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายประเทศในรูปแบบของพรรคการเมืองต่างๆ ที่สลับหมุนเวียนกันเข้ามาบริหารประเทศซึ่งอาจจะส่งผลต่อความเป็นเอกภาพของผู้มีอำนาจในการรักษาความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ หากอำนาจตกอยู่ในมือของบางกลุ่ม/บางพรรคการเมืองอาจส่งผลให้ระบบรักษาความปลอดภัยอาวุธนิวเคลียร์ตกอยู่ในสถานการณ์อันตราย นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังมีข้อมูลว่าบุคคลสำคัญในกองทัพและหน่วยสืบราชการลับของป่าก็สถานมีส่วนพัวพันต่อเหตุการณ์ 9/11 เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนส่งผลให้สหรัฐฯ กังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ที่อยู่ในป่าก็สถาน

การแผ่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ของป่าก็สถานในวันนี้วันเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดภัยคุกคามมากยิ่งขึ้น รวมถึงความหละหลวมของระบบการรักษาความปลอดภัยในการควบคุมการลักลอบขายเทคโนโลยีการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ในตลาดมืด ประเด็นเหล่านี้ล้วนเกิดจากความต้องการของป่าก็สถานที่จะเพิ่มจำนวนระเบิดนิวเคลียร์และอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ทัดเทียมกับกองทัพอินเดียที่พัฒนาอยู่ตลอดเวลา จึงต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดำเนินงาน นอกจากนี้ การลักลอบขายเทคโนโลยีในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ในตลาดมืดก็สะท้อนให้เห็นว่ามีการสมคบคิดจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงในป่าก็สถานรวมอยู่ด้วย ประเด็นที่น่ากังวลอีกอย่างหนึ่งคือป่าก็สถานจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจำนวนมากจากอัลกออิดะฮ์ หากนักวิทยาศาสตร์อาวุธนิวเคลียร์ของป่าก็สถานให้ความช่วยเหลือในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ให้กับกลุ่มอัลกออิดะฮ์ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกัน

สหรัฐฯ ได้กวาดล้างเครือข่ายอัลกออิดะฮ์และตาลิบันในอัฟกานิสถาน จากนั้นได้จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่พร้อมให้เงินทุนช่วยเหลือในการบริหารประเทศ รวมถึงสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์แก่กองทัพแห่งชาติอัฟกันที่ขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการทหารของสหรัฐฯ ภายใต้ชื่อโครงการหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์หลังเหตุการณ์ 9/11 การมีฐานปฏิบัติการของทหารอยู่ในอัฟกานิสถาน/ใกล้กับป่าก็สถานจะส่งผลให้สหรัฐฯ สามารถดำเนินการได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้นเมื่อป่าก็สถานไม่สามารถควบคุมความปลอดภัยของอาวุธนิวเคลียร์ได้ด้วยตนเอง และเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือสหรัฐฯ สามารถใช้อัฟกานิสถานเป็นฐานโจมตีป่าก็สถานได้ หากอาวุธนิวเคลียร์ของป่าก็สถานตกอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตามที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยและความมั่นคง

เอกสารอ้างอิง

ว้อยซ์ ทีวี 21. (2012, May 22). “นาโตยืนยันที่จะถอนทหารจากอัฟกานิสถานในปี 2557” สืบค้นเมื่อ 20

ธันวาคม 2561, จาก <http://news.voicetv.co.th/world/39674.html>

- Atal, S. (2003). *Extremist, Nuclear Pakistan: An Emerging Threat?*. Washington D.C.: Cato Institute.
- Baruah, A. (2006, 19 August). "What the U.S. is doing to Pakistan,". *the Hindu*, p.11.
- Jindal, N. (1987). *"War as a Political Weapon in the Nuclear Age"*. New Delhi: Intellectual Publishing House.
- Jose, J. & Escobar, S. (2007). "Middle East Salafism's influence and Radicalization of Muslim Communities in Europe". in Barry Rubin (Ed.), *Political Islam: Critical Concepts in Islamic Studie*.(pp.83-84) London: Routledge Taylor Francis Group.
- Kampani, G. (2016). "Nuclear Watch—Pakistan: The Sorry Affairs of the Islamic Republic". from <http://www.nti.org/analysis/articles/nuclear-watch-pakistan>.
- Kampani, G. (2002). Second tier proliferation: The case of Pakistan and North Korea. *The Nonproliferation Review*, 9(3), 107-116.
- Karl, D. J. (1997). Proliferation pessimism and emerging nuclear powers. *International Security*, 21(3), 87-119.
- Keylor, W. R. (2003). *"A world of Nations: The International Order since 1945"*. New York: Oxford University Press.
- Mahmood, S. (2000). *"Pakistan Political Roots & Development 1947-1999"*. Oxford: Oxford University Press.
- Mandaville, P. (2007). *"Global Political Islam"*. London: Rout ledge.
- Pakistan Rules Out Change in Nuke Policy. (2016, 2 March). *the Hindu*. Retrieved from <http://www.thehindu.com/news/international/no-change-in-pakistan-policy-on-nuke-weapons-stockpile-sartaj-aziz/article8304103.ece>
- Patrick, S. (2006). Weak states and global threats: Fact or fiction? *Washington Quarterly*, 29(2), 27-53.
- Prashad, V. (2016, March 18). "The World after Obama". *Frontline*. Retrieved from <http://www.frontline.in/world-affairs/the-world-after-obama/article8299429.ece#test>
- Rafique, N. (2004). "NATO's Expanding Role and its Implications for South Asia". *Strategic Studies*, 24(2), 41-57.
- Roy, O. (2001). "Has Islamism a Future in Afghanistan?" in Maley, William (Ed.), *Afghanistan and the Taliban: The Rebirth of Fundamentalism*. (pp.201-429), New Delhi: Penguin Books.
- Saikal, A. (2004). *Modern Afghanistan a History of Struggle and Survival*. London: I.B.Tauris.
- Spanier, J. (1989). *"American Foreign Policy since World War II"*, (11thed.) New Delhi: Tata MC Graw-Hill Edition.

- Stewart, P. & Emmot, R. (2016, June 15). "U.S. may reconsider Afghanistan troops cuts as NATO Pledges support". *Reuters* . Retrieved from <http://www.reuters.com/article/us-nato-afghanistan-withdrawal-idUSKCN0Z110C>
- Stiles, K. W. (2006). *"Case Histories in International Politics"*. (4th ed.) New York: Pearson& Longman.
- Suhrke, A. (2009). "The Dangers of a Tight Embrace: Externally Assisted State Building in Afghanistan". in Paris, Roland and Sisk, Timothy D. (Eds.), *The Dilemmas of State Building: Confronting the Contradictions of Postwar Peace Operations*. (pp.80-364) London: Routledge.

Translated Thai Reference

- Voice tv21. (2012). *NATO confirmed to withdraw troops from Afghanistan in 2014*. Retrieved December 20, 2018 from <http://news.voicetv.co.th/world/39674.html>, (In Thai)